

48999 - حکم اعتکاف و دلایل مشروعیت آن

سوال

اعتکاف چه حکمی دارد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

اعتکاف بر اساس کتاب و سنت و اجماع مشروع است.

دلیل از کتاب، این سخن الله متعال است که می‌فرماید:

وَعَهْدَنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهْرًا بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ [بقره: ۱۲۵]

(و به ابراهیم و اسماعیل فرمان دادیم که خانه‌ی مرا برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع و سجود کنندگان پاکیزه کنید).

و این سخن خداوند که می‌فرماید:

وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ [بقره: ۱۸۷]

(و در حالی که در مساجد معتکف هستید با آنان (زنان) آمیزش نکنید).

در سنت نیز احادیث بسیاری بر مشروعیت اعتکاف موجود است از جمله حدیث عائشه - رضی الله عنها - که گفت: **رسول الله - صلی الله علیه وسلم - دهه‌ی آخر رمضان را اعتکاف می‌نمود تا آنکه درگذشت، سپس همسرانش پس از وی به اعتکاف نشستند** بخاری (۲۰۲۶) و مسلم (۱۱۷۲).

از نظر اجماع نیز بسیاری از علما از جمله امام نووی و ابن قدامه و شیخ الاسلام ابن تیمیه و دیگران اجماع بر مشروعیت اعتکاف را نقل کرده‌اند. مراجعه نمایید به المجموع (۴۰۴ / ۶) و المغنی (۴۵۶ / ۴) و شرح العمدة (۷۱۱ / ۲).

شیخ بن باز در مجموع فتاوايشان (۴۳۷ / ۱۵) می‌گوید:

شکی در این نیست که اعتکاف در مسجد از جمله‌ی عوامل نزدیکی به پروردگار و در رمضان بهتر از دیگر ماه‌ها است... و این عبادت در رمضان و غیر رمضان مشروع است.

ثانیا: حکم اعتکاف.

اصل در اعتکاف این است که مستحب است و واجب نیست، مگر آنکه نذر باشد، زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: هرکه نذر نموده تا اطاعت الله کند پس اطاعت الله کند، و هرکه نذر کرده تا معصیتش را مرتکب شود پس مرتکب معصیتش نشود بخاری (۶۶۹۶).

همینطور وقتی عمر رضی الله از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - پرسید: ای فرستاده‌ی الله، من در جاهلیت نذر کرده بودم که شبی در مسجد الحرام به اعتکاف بنشینم. پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمود: به نذرت وفا کن (۶۶۹۷).

ابن منذر در کتابش **الاجماع** (۵۳) می‌گوید:

بر این اجماع نموده‌اند که اعتکاف سنت است و بر مردم فرض نیست مگر آنکه شخص خودش با نذر آن را بر خود الزامی سازد که در این صورت انجامش بر وی واجب است.

مراجعه کنید به کتاب **فقه الاعتکاف** نوشته‌ی دکتر خالد المشیقح (۳۱).